

27 Ιουλίου 2017

Η αυτογνωσία και η ταπείνωση ως βάσεις της Ποιμαντικής

[Ορθοδοξία / Ποιμαντική](#)

[Αθανάσιος Κολιοφούτης, Δρ. Θεολογίας - Εκπαιδευτικός](#)

(Προηγούμενη δημοσίευση: <https://www.pemptousia.gr/?p=166034>)

Η προσεκτική μελέτη και ποιμαντική αξιολόγηση των ποιημάτων του αγίου οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η προσέγγιση του ποιμνίου του γίνεται με τρόπο που μαρτυρά απόλυτη αυτογνωσία και ταπείνωση. Τις περισσότερες φορές άλλωστε, οι Πατέρες ομολογούν και προτάσσουν στα κείμενά τους την αθλιότητά τους. Αυτό αποτελεί ένα ακόμη πειστήριο πως γνωρίζουν άπταιστα τον τρόπο, με τον οποίο θα καθοδηγήσουν και θα κατευθύνουν τους πιστούς.

Αν δεν είναι οι ίδιοι πρότυπα ταπείνωσης κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν έναν φοβερό πειρασμό. Η θέση τους μπροστά σ' έναν άνθρωπο συντετριμμένο και χαμένο στο πέλαγος της αμαρτίας είναι πιθανόν να δημιουργήσει μια τάση έξαρσης και υπεροψίας. Όμως, οι Πατέρες γνωρίζουν, όπως ελέχθη στην αρχή, πως ο μοναδικός ποιμένας, από τον οποίο όλοι και όλα έχουν ανάγκη καθοδήγησης και θεραπείας είναι ο Χριστός. Και οι ίδιοι αναδεικνύονται με τη ζωή τους σε κάτοπτρα που διαθλούν το φως Του. Με ταπείνωση επιδίδονται πρώτα οι ίδιοι σε όλα όσα νουθετούν και χειραγωγούν τα πνευματικά τους παιδιά.

Η διαπίστωση αυτή είναι χαρακτηριστική στην περίπτωση του αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου. Στα ποιήματά του αλιεύει κανείς συγκεκριμένες προσωπικές αναφορές του που συμπυκνώνουν τη στάση ζωής του αγίου απέναντι στον πειρασμό του πλούτου και την σταθερή προσήλωσή του στον πλούτο του Θεού. Για του λόγου το αληθές ας παραπέμψουμε σε κάποιες απ' αυτές. Σε μια εξαιρετική ποιητική σύλληψή του, τη *Σύγκριση Βίων*, διαπιστώνει: «*Τι θαυμάσιο ν' αποβλέπεις στου Θεού μόνο στα χέρια, που γνωρίζει να χαρίζει μα και να ζητά ως πατέρας*[\[1\]](#)». Λίγο παρακάτω συνεχίζει: «*...Είναι στήριγμα δικό μου ο Θεός κι ενθάρρυνσή μου και στην πείνα και στο κρύο και σ' όποια με σφίγγει ανάγκη...*[\[2\]](#)». Στο ίδιο μήκος κύματος και η παρακάτω δήλωση: «*...Είναι ο Θεός δικός μου πλούτος, που κανείς δεν μου τον παίρνει, κτήμα αφού τον έκανα...*[\[3\]](#)». Στο περί αρετής Ι΄

ποίημά του ο άγιος επαναλαμβάνει τα ίδια περίπου λόγια με εξίσου κατηγορηματικό τρόπο: «Εγώ τα δίνω όλα για ν' αγοράσω το Χριστό και το φτωχό Σταυρό τον κρατώ σαν το μεγαλύτερο πλούτο, απορρίπτοντας τη σαπίλα και τα στριφογυρίσματα των ζαριών[4]».

Σ' αυτόν τον άνθρωπο με τις συγκεκριμένες υλιστικές επιδιώξεις, που προσπαθήσαμε να σκιαγραφήσουμε παραπάνω, απευθύνεται με τη δύναμη της τέχνης ο άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος. Επιχειρήσαμε να αναδείξουμε τον τρόπο, με τον οποίο ο ίδιος μετασχηματίζει την ποιητική δημιουργία σε μέσο διδαχής και καθοδήγησης του ποιμνίου του, προσφέροντας στους νέους κυρίως, τερπνό και παιδαγωγικό φάρμακο. Η αξιολόγηση των πραγμάτων οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αποδέκτης του λόγου του δεν είναι μόνο ο άνθρωπος του τότε αλλά και ο άνθρωπος του σήμερα, προφανώς και ο άνθρωπος κάθε εποχής. Αρκεί να σκύψει στα κείμενά του και να τον αφουγκραστεί. Στο τελευταίο κεφάλαιο αυτής της εργασίας θα επιχειρήσουμε να αναδείξουμε, όσο μπορούμε, την αξία αλλά και σημασία ενός τέτοιου εγχειρήματος.

(Συνεχίζεται)

[1] Γρηγορίου Θεολόγου, Βίβλος Α', έπη ήθικά, τ. Β',ποίημα Η' σύγκρισις βίων, PG 37, 654. Βλ. σχ. Ε.Π.Ε., τ. 9, 76-77, σ. 135:

«Πόσον τὸ χεῖρας εἰς Θεοῦ μόνον βλέπειν,

Τοῦ καὶ διδόντος καὶ πατρικῶς αἰτουμένου,....».

[2] Ὅπ. παρ. PG 37, 663. Βλ. σχ. 205-209, σ. 145:

«Ἐμοὶ δ' ἔρεισμα καὶ παραψυχὴ Θεὸς

Πεινῶντι, καὶ ριγοῦντι καὶ στενουμένῳ.».

[3] Γρηγορίου Θεολόγου, ὅπ. παρ. PG 37, 653. Βλ. σχ. 61-62, σ. 135:

«Εἷς ἔμοι πλοῦτος, Θεός,

Ἵν οὔ ποτ' οὐδεὶς ἀρπάσει κεκτημένῳ.».

[4] Γρηγορίου Θεολόγου, Βίβλος Α', έπη ήθικά, τ. Β',ποίημα Ι' περι ἀρετῆς, PG 37, 714. Βλ. σχ. Ε.Π.Ε., τ. 9, 465-467, σ. 193:

«Ἐμοὶ δὲ πάντων Χριστὸς ἐστὶν ὦνιος,

Σταυρόν τε τὸν πένητα πλουσίως φέρω,
Ῥίψας τὰ σητῶν καὶ στροφὴν πεττευμάτων».

<http://bit.ly/2uDT7tg>